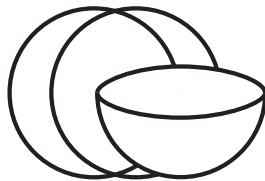

At forstå psykologien i sin helhed

Den kritiske psykologi begyndte for knap 50 år siden og høster stor interesse i disse år, fortæller professor Ole Dreier, Københavns Universitet

Af Berit Viuf, journalist

Hvordan har kritisk psykologi rykket sig inden for de seneste år?

– De seneste 10-15 år er der kommet stort fokus på, hvordan folk fører et hverdagsliv, hvor de bevæger sig rundt og indgår i mange forskellige sammenhænge i hjemmet, på arbejdet og i deres fritidsinteresser. Det gør deres liv rigere, men også mere sammensat, og det bliver mere kompliceret at skabe et godt og sammenhængende liv.

Vores arbejde med kritisk psykologi har også ændret sig, så det i dag er mere konkret. Vi udfører i højere grad praksisforskning, hvor vi udforsker praksisser sammen med praktikere og de mennesker, de hjælper. Projekterne har ikke nødvendigvis et eksplicit ændringsformål.

Men vi prøver at klargøre for folk, hvilke muligheder de har for at gøre ting anderledes og bedre.

Så hvor står kritisk psykologisk forskning anno 2016, og hvilke trends vil dominere i nærmeste fremtid?

– Vi er i gang med at udfolde psykologien om, hvordan folk faktisk fører deres hverdagsliv og uddybe forståelsen af psykologiske fænomener ud fra, hvordan mennesker tager del i deres daglige livs sammenhænge. Det giver os en bedre forståelse af, hvordan problemer opstår, hvilken betydning de har, og hvad der kan gøres for at komme ud over dem.

Der står vi i dag. Det skal efterprøves, og der skal mere empiri til, og det er ikke gjort fra den ene dag til den anden. Men der er efterhånden mange forskningsprojekter med denne tilgang inden for en række forskellige felter.

Og der er faktisk ret stor interesse, også blandt unge forskere, og det har der været i en del år. Ud over at blive klogere på netop de mennesker og praksisser, vi arbejder med, kan vi også udvikle begreber og teorier ved sammenlignende analyser på tværs af projekterne og felterne. Så i virkeligheden er det også en ny måde at fortsætte grundforskningen på.

Der er også en stigende international udbredelse af tilgangen. Hvor kritisk psykologi i begyndelsen var et lokalt europæisk fænomen, går interessen nu ud over kontinentet til de andre verdensdele.

Hvad er udfordringerne inden for feltet?

– Det er vigtigt at huske, at psykologien stadig er et ungt fag. Især på praksissiden, men også i mange af forskningsfelterne, der er under hundrede år gamle.

Og i unge fag skal man i høj grad tænke, at det har sin fremtid foran sig. Man skal ikke tro, man allerede ved, hvad faget består af, og bare læne sig op ad det. Man må hele tiden tage den udfordring på sig at genoverveje og udvikle det. For det er ikke sikkert, at vi allerede er nået frem til den bedste måde at forstå og praktisere på. Så vi er afhængige af, at der er folk, der vil være med til det og har interesse i det.

Den politiske styring af forskning, vi ser i øjeblikket, gør det ikke nemmere. Kravene til ansættelser og om at hente eksterne bevillinger støtter mere op om forskning i enkeltprojekter, der skal overstås inden for en kortsigtet tidsramme. De skal publiceres, og så er det videre til et andet enkeltprojekt.

Men hvis man er interesseret i, hvordan de enkelte dele hænger sammen, kan man ikke med korte mellemrum forlade et emne og gå videre til et andet. Man skal jo kunne lave tværgående analyser og bruge efterbearbejdningen til videreudvikling og metodeudvikling for at blive ved med at være på højde med den bedst mulige måde at arbejde på.

En anden udfordring er, at når arbejdet breder sig i mange enkeltprojekter og internationalt, stiller det større krav til, hvordan man syntetiserer det og holder sammen på det. Det er en stigende udfordring for os nu.

Hvad er perspektiverne af kritisk psykologi inden for praksis?

– En rigere forståelse af, at de sammenhænge, folk lever i, betyder meget for deres problemer. Vi opdager ofte nogle sider ved deres problemer eller nogle måder at håndtere og overvinde dem på, som man ikke har set på i forskningen. Som fx behandler får man jo erfaringer med det, fordi man snakker med klienter, men forskningen har ikke beskæftiget sig meget med det.

Den kliniske psykologi kan fx have stor glæde af en mere robust forståelse af, hvad det er for nogle liv, vi prøver at hjælpe videre. Så det ikke blot baserer sig på individuelle praksiserfaringer, men på en bredere forskningsbaseret forståelse.

Det kan hjælpe os væk fra ineffektive interventioner og tilbagefald. Det er jo nærliggende, at tilbagefald sker, fordi vi ikke godt nok forstår de sammenhænge, behandlingen skal virke i, og vi derfor ikke tager hensyn til det i den måde, vi arbejder med folk på.

Der er brug for at udfordre egne tidligere arbejdsmåder, antagelser og praksisformer, og der kan kritisk psykologi spille en særlig rolle. ●

Halvandet århundreder med sindet

Psykologien gjorde sit indtog som videnskab i Danmark, da pioneren Alfred Lehmann (1858-1921) bragte den eksperimentielle psykologi til landet fra Tyskland og oprettede det første Psyko-fysiske Laboratorium i 1886, der fem år senere blev overtaget af Københavns Universitet. Hvor står psykologien som videnskab og forskningsfelt i dag? Det giver eksperter deres bud på i denne serie. Her om den kritiske psykologi.